

Агоп Мелконян

Йозеф и времето

Всичко започна съвсем банално – с един телефонен звън.

– Археологът Холидек ли е?

– Да – признах.

– Аз съм Йозеф Блажек, бригадирът. Ела веднага, намерихме някаква тетрадка. Много загадъчна работа.

Ръкопис като ръкопис – ще кажете. И ще сгрешите. Ръкописът беше наистина уникален, защото беше от бъдещето: малка тетрадка с листа от светлосин полимер, на чията първа страница стоеше датата 2156 година.

Аз съм археолог, моята работа е да трансформирам йероглифните словоизлияния на графоманите от всички времена в текст, ясен и разбираем за главния редактор на „Археологични записки“, а от своя страна въпросният главен редактор се грижи да трупам публикации. Това е и не искайте от мен, моля ви, да разплитам времено-пространствените възли. Към теорията на относителността, изкривеното време, фридмоните, максимоните и всякакви подобни интелектуални рифове изпитвам физиологично отвращение.

Трудно се справих с тетрадката, защото в XXII век вместо да учат краснопис, децата решават нехомогенни диференциални уравнения. Някои неща в нея бяха записани със символите на булевата алгебра, други бяха фиксирани в троичен код, но нашето компютърче ЕС се справи отлично.

Сега идва абзацът с изненадите. Тетрадката от XXII век се оказа работен дневник на тогавашен археолог, който също се казва Франц Холидек, и засега смятайте това съвпадение за чиста случайност. Под името му беше записано: „Записки по разчитането на дневника на Йозеф Блажек от Страконице“. Разбрахте ли?

Ще поясня. Бригадирът Йозеф намира тетрадката на археолога Холидек (мой съименник от бъдещето), в която са описани усилията на археолога да разчете дневника на същия този Йозеф. Или с други думи, след почти двеста години един човек, вместо да воюва с нелинейните работи и да колонизира мистериозни планети с още по-мистериозни аборигени, се води бележки за дневника на Йозеф Блажек, но същият този Блажек намира същите тези бележки двеста години по-рано. Нали вече казах, че нищо не разбирам от временно-пространствените връзки?

Йозеф не подозираше, че намереният от него ръкопис се отнася за дневника му. Аз не му казах и веднага пристъпих към прецизното разчитане на ръкописа на моя съименник. Показа се, че ние изобщо не познаваме Йозеф. Той например пишел стихове, представяте ли си! При

това неримувани сонети. Освен това тайно събирал пари да си купи кола и нарича шефа си „келеш и бивол“. Но това още не е всичко. В дневника му, разчетен от Холидек Втори, подробно се описват духовните и други контакти между него (става дума за Йозеф) и Мария Хубавицата, която продава на мокрия бюфет и освен това е съпруга на шефа му. Това вече не съм очаквал от Йозеф, иначе кротък и тих човечец. В момент на отчаяние той пише лиричен призив до бъдните поколения, описвайки злощастната си участ, и закопава дневника. По-нататък знаете.

Така, пътувайки през вековете, до нас отново идва свидетелството за моралната деградация на Йозеф Блажек от Страконице.

Аз съм добросъвестен учен, за мен археологията стои над личните ми интереси и особено – над личните интереси на Йозеф. Публичното изнасяне на любовните му връзки не можеше да ме уплаши и аз веднага изпратих статията в „Археологични записки“. Събитията след това ще описвам подробно, за да се убедите, че понякога и професията на археолога може да бъде опасна.

След няколко дни при мен дойде Йозеф, разгневен до оранжево.

– Слушай, Холидек – започна нервно той. – Престани веднага с мръсните си номера.

– Имаш предвид?

– Имам предвид веднага да изтеглиш статията си от списанието.

– Това е научен труд и ти нямаш право...

– Защо ще правиш наука от моя дневник – рови се в глинените плочки!

– Аз не съм ти взимал дневника, нали? За него аз научих от тетрадата, която лично ти ми даде миналата седмица. Дневникът ти е открит от археолога Холидек, но друг Холидек, обърни внимание – в 2156 година след новата ера при археологични разкопки. Той ги е разчел и след това...

– Изобщо не ме интересува! Вътре имаше някои мои интимни истории и факти.

– Това пък мен не ме интересува.

– О, така ли? Добре, приятелю, сега започвам аз. Дневника зарових преди месец, ще го намеря и ще го изгоря!

– Не! Моля те, Йозеф, в името на науката! Ще объркаш всичко!

Но бригадирът излетя на крилата на своето неутолено отмъщение.

Не разбрах какво точно ще се случи, все още не разбирах. Какъв наивник и глупак съм бил! Няма да ви разказвам как прекарах нощта. Дремнах само за половин час и сънувах огромно змиевидно чудовище,

на което пишеше „Време“. То ме глътна, Йозеф размахваше сатанински дневника си, Холидек Втори плачеше, а аз пътувах назад и напред в търбуха на времето: люлеех се от миналото към бъдещето, от бъдещето към миналото...

На другата сутрин позвъних на главния редактор на „Археологични записки“ професор Годарчек.

– Познах те, Холидек. Нещо ново ли?

– Получихте ли моята статия за бележника на другия Холидек?

– Да, ще бъде голяма бомба. Защо не направиш дисертация? Аз ще ти бъда ръководител. Имам обаче една забележка, почакай...

След минута професорът призна, че статията буквално е изчезнала. Едва не раздобрех невинния телефон. Но когато открих, че и копието на статията, и самата тетрадка на Холидек Втори ги няма в сейфа ми, разбрах – машинката на непоправимите събития се е завъртяла.

Отново се позвъни, този път на входната врата. Не бях в настроение да приемам гости, затова предпазливо се приближих до вратата и надникнах през шпиончето. Тогава вратата се отвори и – Боже мой! – нашата изходна врата се оказа входна за друг апартамент.

– Не е прилично да се наднича – каза онзи, който отвори моята или може би своята... – Звъните, а надничате, не е хубаво. Кого търсите?

– Аз съм археологът Франц Холидек – започнах тъпо.

– Така ли? – усмихна се любезно другият. – Този, който сега стои пред вас, също е археологът Франц Холидек.

– Странно...

– Няма нищо странно. Прочетете на вратата.

– Но това е моята врата и звъните вие!

– Стига глупави шеги! Какво желаете?

Аз ли желях нещо? Той звъни, пък аз съм бил искал... Започнах да се обърквам. Главата ми беше празна като катедрала в полунощ. От другата страна на вратата имаше същият апартамент като моя, дори палто и шапка като моите, и четката беше същата – сякаш вратата беше огледало.

– А знаете ли – казах аз, за да го изпитам, – знаете ли какво стана с бележките на Холидек Втори?

– Изпратих ги в „Археологични записки“. Току-що говорих с професор Годарчек, той е много доволен и ще ги публикува. Дори обеща да ръководи дисертацията ми. Защо?

Обърнах се – зад мен имаше стълбище! Хукнах надолу. Изобщо не се замислих къде се е дематериализирал моят апартамент.

На улицата излязох ускорен като ракета за тенис и със същото темпо отключих автомобила си.

– По-леко, по-леко – чух глас отвътре. – Така не се влиза в автомобил.

– Какво правите в моя автомобил? – попитах.

– Този автомобил е мой. Извинете за наглостта, но фактът си е факт.

– Този автомобил е на Франц Холидек.

– Съвсем правилно. Археологът Франц Холидек съм аз.

В този момент копнеех да стана убиец.

– Вие кой точно по ред Франц Холидек сте? – попитах.

– Аз съм първият! – кресна онзи. – Вие вероятно намекувате за другия Франц Холидек, който преди малко ме покани в собствения ми апартамент.

– Стига! Не издържам повече! Преди малко един Франц Холидек покани в апартаментата ми мен, тоест Франц Холидек Оригинал. В колата ми седи трети Франц Холидек, който бил поканен от четвърти Франц Холидек... Много станахме бе!

– Извинявайте за любопитството – попита онзи. – Вие сериозно ли твърдите, че също сте Франц Холидек?

– Аз съм Оригиналът! А горе в апартамент е моят щастлив дубъл.

– Не – рече онзи. – Аз съм истинският Франц Холидек, а онзи горе е моят щастлив дубъл. Защото моят екземпляр от дневника на Йозеф Блажек изчезна, а неговият не.

Вече в никакъв случай не можех да изплувам от тази плетеница. Наблизо минаваше погребално шествие, но аз не погледнах към мъртвеца. Може би там лежеше истинският Франц Холидек, а аз – Франц Холидек, който седи при този Франц Холидек, изобщо да не съм Франц Холидек?

– Добре – реших да отстъпя аз. – Сега ви моля, Холидек, слезте от автомобила ми, защото съм тръгнал по важни дела.

– Автомобилът е мой, това вече казах. Второ, и аз имам делова среща в Института по история на двадесети век.

– На кой век?!

– На двадесети.

– А кой век сме сега?

– Човече божи, двадесет и втори – каза онзи Холидек. – По-точно 2156 година.

Слязох доброволно. А всичко си е същото: нашата улица, детската

градина, до нея зеленчуковия магазин на Франтишек, после часовника-рят Ярослав... Двадесет и втори век! И толкова много Холидеци! Плюс един горе в апартамента, който още не съм видял.

Пак изкачих стъпалата и позвъних на вратата с надпис „Франц Холидек – археолог“. Звънецът каза с мелодичен баритон: „Търси ви мъж, некрасив, облечен ужасно демодe“. След секунда вратата се отвори.

– И вие ли сте Франц Холидек? – попитах.

– И вие ли? – попита другият.

– Вашият екземпляр от дневника на Йозеф Блажек не е изчезнал, нали?

– Не е.

– Е, значи вие ще изгубите работната си тетрадка, която аз двеста години по-рано вече открих. Затова пишете по-четливо, глупако, няма да се мъча заради вас!

Казах му го и си тръгнах, напук на всички правила и етикеции в трансвременните връзки.

В автобуса беше шумно, затова реших да рисувам всичко в бележника. Така... Този Франц Холидек съм аз. Това кръгче е Йозеф, който, идиотът му с идиот, си взема дневника обратно. Но той вече веднъж е открит от Франц Холидек. Онзи Франц Холидек от апартамента продължава да си има дневника на Йозеф, по-точно на Холидек. Чакай, на кой Холидек? На щастливия Холидек от ХХІІ век, докато нещастният Холидек от ХІІ век вече си няма дневника на Йозеф, защото той, идиотът му с идиот, си го е взел обратно. Но онзи Холидек още не е изгубил записките, откъдето Йозеф, по-точно другият Холидек, с други думи аз... Чакай, кой Холидек бях аз всъщност?

На строежа отидох направо при главния инженер Любински, мой приятел от студентските години.

– Привет, Холидек! – рече той, когато влязох в кабинета му.

Обърнах се – зад мен нямаше никой. Значи ставаше дума за мен. Може би аз също съм Холидек...

– Привет, Холидек! – отвърнах.

Той се усмихна.

– Аз не съм Холидек, аз съм Любински.

– А, значи все още има и такива, които не са Холидек? Трябва ми багериста Йозеф Блажек.

– Нали преди малко го търси по телефона?

Бил е някой от онези!

– Нищо, сега искам да го видя лично. А казах ли ти номера си?

– Измърмори нещо – АВ13НМ321.

Ах, как исках да му звънна на онова копеле и да му изрева: „Стига номера, кретенче, и хайде марш във времето си!“ Но какво да се прави – телефонът на Любински има само цифри.

– Още сутринта ти казах, Холидек, че ние вече си имаме двама Йозеф Блажек. Единият работи първа смяна, другият втора. Почакай да го повикам.

Поне той трябваше да бъде един! Сега цялата ми схема отива на вятъра.

След минута влезе Йозеф. Дръпнах го настрана.

– Ти си глупак, обърка всичко! Не трябваше да взимаш дневника обратно.

– Не съм го взимал, Холидек.

За пръв път си обвинявах за доброто домашно възпитание.

– Другият Йозеф Блажек го е взел – продължи този Йозеф. – Но неговата история с дневника се разчу, всички си шепнат за любовницата му и неговата Мария вече не го обича. А аз не съм си взимал дневника обратно, той още не е открит от Франц Холидек от XII век и никой нищо не знае. Затова моята Мария ме обича и имаме цели два века пред нас.

Тогава Блажек Втори излезе да отиде при Мария Втора, а моят жалък и безсилен череп излъчваше в инфрачервения спектър.

– Извинявай, Любински – попитах, – ти само един ли си?

– Какво?

Запалих цигара и загледах безмозъчно през прозореца. Вече ми беше все едно. Нека Холидеците бъдат хиляда, нека има хиляда Йозефци и хиляда Марии. Ние така непоправимо се заплетохме, че всички сме безпомощни. Някога беше хубаво – сам си, други няма. А сега цяла библиотека от дубликати. Сякаш някой си играе на ксерокса и ни размножава, размножава...

Тогава се сетих за Любински.

– Слушай, приятелю, ти някога посещаваше семинарите по физика, четеше тлъсти книги за Айнщайн.

– Това са минали времена, Франц. Сега проектирам водопроводи.

– Все пак нещо си спомняш, нали? Аз ще ти дам една задача. Не съм убеден, че ще я решиш, но поне посъветвай стария си приятел. Аз съм археолог, работя само с миналото, но сега стрелата на времето стана безпосочна и ме обърка.

Започнах бавно и спокойно, стараех се да бъда последователен.

Отначало Любински се усмихваше иронично, след това и той започна да драска на едно листче – кръгче до кръгче, свързани със стрелки. Почти през минута ме прекъсваше с въпроси, аз отново и отново му обяснявах – и за онзи от огледалния апартамент, и за онзи от колата, и за третия с говорещия звънец, и за двамата Йозефци...

Навън вече беше привечер.

– Добре, Холидек, всичко ми се изясни. Историята се обърква в момента, в който Йозеф си взима дневника обратно. Дневникът е трябвало да остане там, да остане, разбираш ли! За да бъде намерен през XII век. Но Йозеф си взима дневника обратно и така тръгва една друга линия от събития, паралелна на първата, тоест на твоята – спрямо пространството. Спомни си огледалната игра с апартаментите. В нашия град и в нашето време има две успоредни линии от събития – двама Холидек и двама Блажек: единият не си взима дневника, а другият го взима. Сега ме слушай внимателно. Вторият Йозеф обаче нямаше да си вземе дневника, ако при разкопките не беше намерил тетрадката на Холидек, който ти разчете. Значи дневникът е трябвало да бъде намерен в XII век, това е желязна необходимост. Иначе какво щеше да намериш ти? И тук тръгва друга линия от събития, която е перпендикулярна на първата. Но вече спрямо времето – онзи номер с колата и апартаментата с пеещия звънец. Днес и тук четирите линии се пресичат, затова ти срещна и Холидеците от апартаментите, и Холидек от колата. Виждаш ли – всичко е толкова просто, толкова ясно, направо елементарно. Като две и две.

– И защо все пак Йозеф намери ръкопис от бъдещето?

Точно в този момент вратата се отвори и влязох аз.

– Привет, Любински! Трябва ми Йозеф Блажек.

КРАЙ

© Агоп Мелконян

Источник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4>]